

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวกับการปฏิบัติ พัฒนกิจในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีสถานภาพสมรสคู่ มารับบริการฝากครรภ์ที่หน่วยฝากครรภ์ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีนครินทร์และโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น โดยศึกษาตัวอย่างจำนวน 81 คน ผลการวิจัยได้นำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยายตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัย

1.1 ข้อมูลทั่วไปของหน่วยตัวอย่าง ประกอบด้วย ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นและสามี ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ข้อมูลทางโครงสร้างครอบครัว และข้อมูลทางสถิติศาสตร์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น พบว่า

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีอายุเฉลี่ย 17.2 ปี ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 17 และ 18 ปี เท่าๆกัน (ร้อยละ 32.1) รองลงมาอายุ 16 ปี (ร้อยละ 17.3) หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมากกว่าครึ่งหนึ่งจบชั้นมัธยมศึกษา (ร้อยละ 58.1) รองลงมา อยู่ระหว่างลาพักการศึกษาและกำลังศึกษาอยู่ (ร้อยละ 24.7) จึงไม่ได้ประกอบอาชีพเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.7) ดังนั้นส่วนใหญ่จึงไม่มีรายได้ (ร้อยละ 86.4) ส่วนที่ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 13.6) มีรายได้เฉลี่ย 5,327.28 บาท ต่อเดือน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 2,000 - 6,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 63.6) สำหรับสามีของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น มีอายุเฉลี่ย 21.59 ปี ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี (ร้อยละ 67.9) รองลงมาเป็นวัยรุ่นมีอายุอยู่ระหว่าง 16 -19 ปี (ร้อยละ 28.4) ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา (ร้อยละ 66.7) รองลงมาจบชั้นอาชีวศึกษา (ร้อยละ 12.3) และมีส่วนหนึ่งที่กำลังศึกษาอยู่ (ร้อยละ 9.9) ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.7) สามีหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีรายได้เฉลี่ย 5,700.68 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 2,000 - 6,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 77.0) รองลงมาคือ 6,001 - 10,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 18.9) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของหน่วยตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนบุคคล	หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น		สามี	
	จำนวน (n = 81)	ร้อยละ (100.0)	จำนวน (n = 81)	ร้อยละ (100.0)
อายุ				
15 ปี	6	7.4	-	-
16 ปี	14	17.3	3	3.8
17 ปี	26	32.1	4	4.9
18 ปี	26	32.1	7	8.6
19 ปี	9	11.1	9	11.1
≥ 20 ปี	-	-	58	71.6
	$\bar{x} = 17.22$ Min = 15 Max = 19 S.D. = 1.0954)		$\bar{x} = 21.59$ Min = 16 Max = 38 S.D. = 3.96)	
ระดับการศึกษา				
จบประถมศึกษา	10	12.3	9	11.1
จบมัธยมศึกษา	47	58.1	54	66.7
จบอาชีวศึกษา	4	4.9	10	12.3
กำลังศึกษาอยู่	6	7.4	8	9.9
ลาพักการศึกษา	14	17.3	-	-
อาชีพ				
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	70	66.4	7	8.6
รับจ้าง	6	7.4	54	66.7
ทำนา ทำสวน ทำไร่	2	2.5	7	8.6
ค้าขาย	3	3.7	5	6.2
รับราชการ	-	-	2	2.5
อื่น ๆ	-	-	6	7.4

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของหน่วยตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น		สามี	
	จำนวน (n = 81)	ร้อยละ (100.00)	จำนวน (n = 81)	ร้อยละ (100.00)
รายได้ (ต่อเดือน)				
ไม่มีรายได้	70	86.4	7	8.6
มีรายได้	11	13.6	74	91.4
< 2,000	1	9.1	-	-
2,000 – 6,000	7	63.6	57	77.0
6,001– 10,000	3	27.3	14	18.9
> 10,000	-	-	3	4.1
		$\bar{x} = 5,327.28$	$\bar{x} = 5,700.68$	
		Min = 600	Min = 2,000	
		Max = 10,000	Max = 20,000	
		S.D. = 2601.96)	S.D. = 2,794.59)	

ข้อมูลลักษณะครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น พบว่า อาศัยอยู่กับครอบครัวเดิมของตนเองเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67.9) รองลงมาอาศัยอยู่กับครอบครัวฝ่ายสามี (ร้อยละ 22.2) ความเพียงพอของรายได้ครอบครัวส่วนใหญ่มีรายได้พอใช้ (ร้อยละ 58) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของหน่วยตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะและความเพียงพอของรายได้ครอบครัว

ข้อมูลครอบครัว	จำนวน (n = 81)	ร้อยละ (100.00)
ลักษณะครอบครัว		
หญิงตั้งครรภ์และสามี	8	9.9
หญิงตั้งครรภ์ สามีและครอบครัวฝ่ายสามี	18	22.2
หญิงตั้งครรภ์ สามีและครอบครัวตนเอง	55	67.9
ความเพียงพอของรายได้ครอบครัว		
รายได้ไม่พอใช้	34	42.0
รายได้พอใช้	47	58.0

ข้อมูลทางสถิติศาสตร์ของหญิงตั้งครรภ์ พบว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นส่วนใหญ่มาฝากครรภ์ครั้งแรก เมื่ออายุครรภ์เฉลี่ย 16.8 สัปดาห์ ส่วนใหญ่ฝากครรภ์เมื่ออายุครรภ์อยู่ในช่วง 13 – 27 สัปดาห์ (ร้อยละ 49.4) รองลงมาเมื่ออายุครรภ์อยู่ในช่วง 4 – 12 สัปดาห์ (ร้อยละ 39.5) อายุครรภ์ขณะทำการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 28 – 32 สัปดาห์ (ร้อยละ 47.0) ระยะเวลาสมรส ส่วนใหญ่ไม่เกิน 12 เดือน (ร้อยละ 48.1) รองลงมาคือ 13 – 24 เดือน (ร้อยละ 33.3) มากกว่าครึ่งหนึ่งมีความตั้งใจในการตั้งครรภ์ครั้งนี้ (ร้อยละ 50.6) สามีของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการตั้งครรภ์ครั้งนี้ (ร้อยละ 96.3) หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่มีการวางแผนการตั้งครรภ์หรือคุมกำเนิดก่อนการตั้งครรภ์ (ร้อยละ 56.8) ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประวัติการแท้งบุตร (ร้อยละ 96.3) ไม่เคยพยายามทำแท้งในครรภ์นี้ (ร้อยละ 93.8) มีความพร้อมในการมีบุตรหรือเลี้ยงดูบุตร (ร้อยละ 90.1) และมากกว่าครึ่งหนึ่งมีประสบการณ์เลี้ยงดูเด็กเล็ก ซึ่งเป็นหลานหรือน้อง (ร้อยละ 50.6) เป็นระยะเวลา 1 – 12 เดือน (ร้อยละ 63.4) และส่วนใหญ่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในระยะตั้งครรภ์และการเลี้ยงดูบุตร (ร้อยละ 91.4) โดยได้รับจากบุคลากรทางการแพทย์มากที่สุด (ร้อยละ 86.5) รองลงมาได้รับจากมารดาของตนเอง (ร้อยละ 73.0) และได้รับจากสื่อต่างๆ (ร้อยละ 58.1) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของหน่วยตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทางสถิติศาสตร์

ข้อมูลทางสถิติศาสตร์	จำนวน (n = 81)	ร้อยละ (100.0)
อายุครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรก		
4 – 13 สัปดาห์	32	39.5
14 – 27 สัปดาห์	40	49.4
28 – 39 สัปดาห์	9	11.1
(\bar{x} = 16.80 Min = 4 Max = 39 S.D. = 7.43)		
อายุครรภ์ปัจจุบัน		
28 – 32 สัปดาห์	38	47.0
33 – 36 สัปดาห์	16	20.0
37 – 42 สัปดาห์	27	33.0
(\bar{x} = 34.06 Min = 28 Max = 42 S.D. = 4.34)		
ระยะเวลาที่อยู่กินกับสามี		
1 -- 12 เดือน	39	48.1
13 – 24 เดือน	27	33.3
25 เดือนขึ้นไป	15	18.5
(\bar{x} = 17.56 Min = 3 Max = 60 S.D. = 11.14)		

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของหน่วยตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทางสถิติศาสตร์ (ต่อ)

ข้อมูลทางสถิติศาสตร์	จำนวน (n = 81)	ร้อยละ (100.0)
ความตั้งใจในการตั้งครรภ์ครั้งนี้		
ตั้งใจ	41	50.6
ไม่ตั้งใจ	40	49.4
ความต้องการมีบุตรของสามี		
เห็นด้วยกับการตั้งครรภ์	78	96.3
ไม่เห็นด้วย แต่ไม่สนับสนุนให้ทำแท้ง	1	1.2
ไม่เห็นด้วย สนับสนุนให้ทำแท้ง	2	2.5
การคุมกำเนิดก่อนการตั้งครรภ์		
ไม่มีการคุมกำเนิด	46	56.8
มีการคุมกำเนิด	35	43.2
ประวัติการแท้งบุตร		
ไม่เคยแท้งบุตร	78	96.3
เคยแท้งบุตร (แท้งเอง)	3	3.7
การพยายามทำแท้งในครรภ์ปัจจุบัน		
ไม่เคยทำแท้ง	76	93.8
เคยพยายามทำแท้ง	5	6.2
ความพร้อมในการมีบุตรหรือเลี้ยงดูบุตร		
พร้อม	73	90.1
ไม่พร้อม	8	9.9
ประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กเล็ก		
ไม่เคยมีประสบการณ์	40	49.4
เคยมีประสบการณ์	41	50.6
ระยะเวลา 1 - 12 เดือน	26	63.4
ระยะเวลา > 12 เดือน	15	36.6
($\bar{x} = 17.66$ Min = 1 Max = 72 S.D = 19.53)		

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของหน่วยตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทางสถิติศาสตร์ (ต่อ)

ข้อมูลทางสถิติศาสตร์	จำนวน (n = 81)	ร้อยละ (100.0)
การได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวและเลี้ยงดูบุตร		
ไม่เคยได้รับความรู้	7	8.6
เคยได้รับความรู้	74	91.4
- จากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ วารสาร	43	58.1
- บุคลากรทางการแพทย์ เช่น แพทย์ พยาบาล	64	86.5
- มารดาของหญิงตั้งครรภ์	54	73.0
- อื่น ๆ	17	23.0

1.2 ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น พบว่ามีระดับการทำหน้าที่โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 172.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 23.57 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการทำหน้าที่ของครอบครัวในแต่ละด้าน ได้แก่ ความเกาะเกี่ยวในครอบครัว ความเข้มแข็งของครอบครัว ความยืดหยุ่นของครอบครัว ความผูกพันของครอบครัว และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมพิเศษของครอบครัว มีระดับคะแนนเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับสูงทุกด้าน เท่ากับ 27.68, 42.10, 26.40, 32.72 และ 44.04 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.11, 6.30, 4.68, 4.93 และ 6.95 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยรวมและรายด้าน

ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว	จำนวนข้อ	คะแนนเฉลี่ย รายด้าน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการทำหน้าที่ ของครอบครัว
- ด้านความเกาะเกี่ยวในครอบครัว	7	27.68	4.11	สูง
- ด้านความเข้มแข็งของครอบครัว	11	42.10	6.30	สูง
- ด้านความยืดหยุ่นของครอบครัว	7	26.40	4.68	สูง
- ด้านความผูกพันของครอบครัว	8	32.71	4.93	สูง
- ด้านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และกิจกรรมพิเศษของครอบครัว	12	44.04	6.95	สูง
โดยรวม	45	172.93	23.57	สูง

เมื่อพิจารณาลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวแต่ละด้าน จำแนกตามรายข้อพบว่า

- 1) ด้านความเกาะเกี่ยว มีคะแนนเฉลี่ย 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 โดยครอบครัวสนใจดูแลเอาใจใส่หญิงตั้งครรภ์มากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.40 รองลงมาคือครอบครัวมีความรักใคร่ปรองดองกันดี มีคะแนนเฉลี่ย 4.32 ส่วนความเกาะเกี่ยวกันน้อยที่สุด คือการใช้คำสอนทางศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเมื่อมีเหตุการณ์ตั้งเครียดหรือเกิดปัญหา มีคะแนนเฉลี่ย 3.21 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเกาะเกี่ยวในครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น จำแนกตามรายข้อ

ความเกาะเกี่ยวในครอบครัว	ไม่ตรงเลย (ร้อยละ)	ตรง เล็กน้อย (ร้อยละ)	ตรง ปานกลาง (ร้อยละ)	ตรง มาก (ร้อยละ)	ตรง มากที่สุด (ร้อยละ)	\bar{x}	S.D.
1. ครอบครัวท่านยอมรับการตั้งครรภ์ครั้งนี้	-	3.7	13.6	54.3	28.4	4.07	0.75
2. เมื่อเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดเกิดขึ้น เช่น มีอาการผิดปกติระหว่างตั้งครรภ์ ครอบครัวท่านยอมรับเหตุการณ์นั้นได้	3.7	4.9	30.9	40.7	19.8	3.68	0.97
3. เมื่อมีปัญหา ครอบครัวท่านมักปรึกษากันว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร	-	7.4	19.8	49.4	23.5	3.89	0.85
4. เมื่อมีเหตุการณ์ตั้งเครียดหรือเกิดปัญหา ครอบครัวท่านใช้คำสอนทางศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เช่น การปล่อยวาง การให้อภัย	7.4	17.3	35.8	25.9	13.6	3.21	1.11
5. ครอบครัวสนใจดูแลเอาใจใส่ท่านขณะที่ท่านตั้งครรภ์ เช่น พาไปฝากครรภ์ จัดหาอาหารและเครื่องดื่มเพื่อบำรุงร่างกาย	-	1.2	6.2	44.4	48.1	4.40	0.66
6. สมาชิกในครอบครัวมีความไว้ใจซึ่งกันและกัน	-	2.5	19.8	42.0	35.8	4.11	0.81
7. ครอบครัวของท่านรักใคร่ปรองดองกันดี	-	1.2	11.1	42.0	45.7	4.32	0.72
ความเกาะเกี่ยวในครอบครัว						3.95	0.84

2) ด้านความเข้มแข็งของครอบครัว พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย 3.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81 โดยในยามวิกฤตคนในครอบครัวสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้มากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.28 รองลงมาได้แก่ หญิงตั้งครรภ์ รู้สึกภูมิใจในครอบครัวที่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ มีคะแนนเฉลี่ย 4.20 ส่วนความเข้มแข็งน้อยที่สุดคือ ครอบครัวเห็นว่าปัญหาหรือสิ่งที่ยุ่งยากใจจะคลี่คลายไปในทางที่ดีได้แค่ต้องใช้เวลา มีคะแนนเฉลี่ย 3.42 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเข้มแข็งของครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์
วัยรุ่นจำแนกตามรายข้อ

ความเข้มแข็งของครอบครัว	ไม่ตรงเลย (ร้อยละ)	ตรง เล็กน้อย (ร้อยละ)	ตรง ปานกลาง (ร้อยละ)	ตรง มาก (ร้อยละ)	ตรง มากที่สุด (ร้อยละ)	\bar{x}	S.D.
1. สมาชิกในครอบครัว ช่วยกันแก้ไขปัญหาลูกส่วนใหญ่ ที่เกิดขึ้นในบ้านได้	-	2.5	24.7	56.8	16.0	3.86	0.70
2. สมาชิกในครอบครัวมีการ ให้กำลังใจและชมเชยซึ่งกัน และกัน	1.2	1.2	17.3	59.3	21.0	3.98	0.74
3. ครอบครัวท่านเห็นว่า ปัญหาหรือสิ่งที่ยุ่งยากใจจะ คลี่คลายไปในทางที่ดีได้แค่ ต้องใช้เวลา	1.2	12.3	43.2	29.6	13.6	3.42	0.92
4. ครอบครัวของท่านเผชิญ ปัญหาต่างๆร่วมกันได้ดี	-	7.4	16.0	60.5	16.0	3.85	0.78
5. ครอบครัวท่านยอมรับฟัง ความคิดเห็นของสมาชิกใน ครอบครัว แม้ว่าจะมีความคิด เห็นไม่ตรงกัน	-	4.9	38.3	40.7	16.0	3.68	0.80
6. ครอบครัวท่านสามารถ ยื่นมืออยู่ได้ถึงแม้ว่าจะมี ปัญหา รุมเร้า ทับถม	-	4.9	29.6	44.4	21.0	3.81	0.82
7. ครอบครัวท่านเชื่อว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งทำลาย หรือเป็นแรงกระตุ้นให้ต่อสู้ กับปัญหา	2.5	8.6	39.5	32.1	17.3	3.53	0.96

ตารางที่ 6 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเข้มแข็งของครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์
วัยรุ่นจำแนกตามรายชื่อ (ต่อ)

ความเข้มแข็งของครอบครัว	ไม่ตรงเลย (ร้อยละ)	ตรง เล็กน้อย (ร้อยละ)	ตรง ปานกลาง (ร้อยละ)	ตรง มาก (ร้อยละ)	ตรง มากที่สุด (ร้อยละ)	\bar{x}	S.D.
8. ท่านรู้สึกภูมิใจในครอบครัว ที่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นได้	-	1.2	16.0	44.4	38.3	4.20	0.75
9. ครอบครัวท่านรับฟังปัญหา ความทุกข์ใจหรือ ความผิดหวัง ของสมาชิกครอบครัว	-	6.2	27.2	46.9	19.8	3.80	0.82
10. มีการพูดคุยกันเสมอว่า วิธีการแก้ปัญหาที่ท่านทำไปนั้น ได้ผลหรือไม่	1.2	6.2	30.9	46.9	14.8	3.68	0.85
11. ในยามวิกฤตคนใน ครอบครัวสามารถพึ่งพา อาศัยกันได้	-	2.5	8.6	46.9	42.0	4.28	0.73
ความเข้มแข็งของครอบครัว						3.83	0.81

3) ด้านความยืดหยุ่นของครอบครัว พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย 3.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 โดยครอบครัวมีการปรับเปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบเมื่อหญิงตั้งครรภ์มีอายุครรภ์มากขึ้นมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.01 รองลงมาคือ สมาชิกครอบครัวยอมรับการตัดสินใจของผู้นำครอบครัว มีคะแนนเฉลี่ย 3.98 ส่วนความยืดหยุ่นของครอบครัวที่น้อยที่สุดคือ สมาชิกครอบครัวมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมและแบบแผนชีวิตของตนเอง มีคะแนนเฉลี่ย 3.46 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความยืดหยุ่นของครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์
วัยรุ่นจำแนกตามรายชื่อ

ความยืดหยุ่นของครอบครัว	ไม่ตรงเลย (ร้อยละ)	ตรง เล็กน้อย (ร้อยละ)	ตรง ปานกลาง (ร้อยละ)	ตรง มาก (ร้อยละ)	ตรง มากที่สุด (ร้อยละ)	\bar{x}	S.D.
1. สมาชิกครอบครัวยอมรับการตัดสินใจของผู้นำครอบครัว	-	4.9	19.8	48.1	27.2	3.9 8	0.82
2. ครอบครัวท่านนำความคิดเห็นของสมาชิกครอบครัวไปใช้ในการแก้ปัญหา	-	8.6	38.3	38.3	14.8	3.5	0.85
3. สมาชิกครอบครัวมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมและแบบแผนชีวิตของตนเอง	2.5	12.3	34.6	38.3	12.3	3.4	0.95
4. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นครอบครัวจะแก้ปัญหาด้วยวิธีการประนีประนอม และให้อภัยกัน	-	6.2	23.5	43.2	27.2	3.9	0.87
5. ครอบครัวท่านมีการปรับเปลี่ยนหน้าที่ ความรับผิดชอบเมื่อท่านมีอายุครรภ์มากขึ้น เช่น ช่วยทำงานบ้าน ช่วยกของ	1.2	3.7	18.5	45.7	30.9	4.0	0.87
6.ทุกคนในครอบครัวสามารถพูดกันตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม	1.2	2.5	23.5	46.9	25.9	3.9	0.84
7.ท่านกล้าบอกคนในครอบครัวเมื่อเขาทำสิ่งที่ท่านไม่ชอบ	3.7	13.6	37.0	22.2	23.5	3.4	1.11
ความยืดหยุ่นของครอบครัว						3.7	0.90

4) ด้านความผูกพันของครอบครัว พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.91 โดยคนในครอบครัวไม่หลีกเลี่ยงการพูดคุยหรือพบปะกันมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.43 รองลงมาคือ การทำกิจกรรมหรือทำงานร่วมกันในครอบครัวไม่เป็นเรื่องยุ่งยาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.30 ส่วนความผูกพันน้อยที่สุดคือ สมาชิกครอบครัวปฏิบัติตามการตัดสินใจร่วมกันของครอบครัว มีคะแนนเฉลี่ย 3.57 ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความผูกพันของครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น จำแนกตามรายชื่อ

ความผูกพันของครอบครัว	ไม่ตรงเลย (ร้อยละ)	ตรง เล็กน้อย (ร้อยละ)	ตรง ปานกลาง (ร้อยละ)	ตรง มาก (ร้อยละ)	ตรง มากที่สุด (ร้อยละ)	\bar{x}	S.D.
1. ในครอบครัวของท่านมีความรู้สึกไม่ดีเกิดขึ้นมากมาย	23.5	32.1	33.3	7.4	3.7	3.64	1.04
2. สมาชิกครอบครัวรู้สึกสนิทกับคนภายนอกครอบครัวมากกว่าคนในครอบครัว	48.1	33.3	9.9	6.2	2.5	4.19	1.01
3. ครอบครัวของท่านต่างคนต่างอยู่	66.7	11.1	9.9	8.6	3.7	4.28	1.18
4. คนในครอบครัวหลีกเลี่ยงการพูดคุยหรือพบปะกัน	63.0	21.0	12.3	3.7	0.0	4.43	0.85
5. การทำกิจกรรมหรือทำงานร่วมกันในครอบครัวเป็นเรื่องยุ่งยาก	54.3	24.7	17.3	3.7	0.0	4.30	0.89
6. สมาชิกครอบครัวปฏิบัติตามการตัดสินใจร่วมกันของครอบครัว	1.2	11.1	32.1	40.7	14.8	3.57	0.92
7. เมื่อมีการเจ็บป่วยในครอบครัวสมาชิกสนใจดูแลเอาใจใส่กัน	-	1.2	11.1	46.9	40.7	4.27	0.71
8. ครอบครัวของท่านให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของสมาชิก	-	2.5	14.8	59.3	23.5	4.04	0.70
ความผูกพันของครอบครัว						4.09	0.91

5) ด้านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและการทำกิจกรรมพิเศษของครอบครัว พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย 3.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93 โดยครอบครัวมีการดูทีวีหรือดูข่าวด้วยกันในเวลาต่ำกว่าก่อนเข้านอนมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.09 รองลงมาคือ ครอบครัวรับรู้เมื่อสมาชิกครอบครัวออกจากบ้านหรือกลับเข้าบ้าน มีคะแนนเฉลี่ย 3.95 ส่วนการปฏิบัติที่น้อยที่สุดคือ ครอบครัวมีงานอดิเรกและกิจกรรมที่ทำด้วยกันเสมอ มีคะแนนเฉลี่ย 2.81 ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมพิเศษของครอบครัวหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น จำแนกตามรายชื่อ

การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและ กิจกรรมพิเศษของครอบครัว	ไม่ตรงเลย (ร้อยละ)	ตรง เล็กน้อย (ร้อยละ)	ตรง ปานกลาง (ร้อยละ)	ตรง มาก (ร้อยละ)	ตรง มากที่สุด (ร้อยละ)	\bar{x}	S.D.
1. ในแต่ละวันครอบครัวท่านมี เวลาในการพูดคุยกัน	-	6.2	30.9	45.7	17.3	3.74	0.82
2. เมื่อกลับจากทำงานนอกบ้าน สมาชิกให้เวลากับครอบครัว	-	1.2	42.0	34.6	22.2	3.78	0.81
3. เมื่อมีโอกาสครอบครัวท่านไป เที่ยวพักผ่อนด้วยกัน	2.5	19.8	43.2	28.4	6.2	3.16	0.90
4. สมาชิกในครอบครัวเล่าเรื่อง ต่างๆ ให้กันฟังบ่อยๆ	1.2	13.6	32.1	39.5	13.6	3.51	0.94
5. ครอบครัวท่านมีงานอดิเรก หรือกิจกรรมที่ทำด้วยกันเสมอ	9.9	25.9	42.0	17.3	4.9	2.81	1.00
6. ครอบครัวท่านรับประทานอาหาร ร่วมกันอย่างน้อย 1 มื้อ	1.2	12.3	17.3	38.3	30.9	3.85	1.04
7. ครอบครัวท่านมีการดูทีวี หรือ ดูข่าว ด้วยกัน ในเวลาต่ำกว่า เข้านอน	2.5	4.9	13.6	39.5	39.5	4.09	0.98
8. ครอบครัวท่านรับรู้เมื่อสมาชิก ครอบครัวออกจากบ้านหรือกลับ เข้าบ้าน	-	4.9	22.2	45.7	27.2	3.95	0.84
9. ในแต่ละวัน สมาชิกครอบครัว กลับบ้านตามเวลา	2.5	8.6	43.2	33.3	12.3	3.44	0.91

ตารางที่ 9 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมพิเศษของครอบครัวหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น จำแนกตามรายชื่อ (ต่อ)

การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและ กิจกรรมพิเศษของครอบครัว	ไม่ตรงเลย (ร้อยละ)	ตรง เล็กน้อย (ร้อยละ)	ตรง ปานกลาง (ร้อยละ)	ตรง มาก (ร้อยละ)	ตรง มากที่สุด (ร้อยละ)	\bar{x}	S.D.
10. ครอบครัวท่านเข้าร่วมงาน ประเพณีต่างๆ เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานศพในหมู่บ้าน	-	8.6	22.2	37.0	32.1	3.93	0.95
11. ครอบครัวท่านมีการปฏิบัติ กิจกรรมทางศาสนา เช่น ไปวัด ทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา	1.2	8.6	27.2	32.1	30.9	3.82	1.00
12. ครอบครัวท่านมีการทำ กิจกรรมพิเศษ หรือสังสรรค์ใน วันสำคัญต่างๆ เช่นวันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น	1.2	6.2	19.8	42.0	30.9	3.95	0.93
กิจวัตรประจำวันและกิจกรรม พิเศษของครอบครัว						3.67	0.93

1.3 การปฏิบัติพัฒนาภิณกิจในบพทพมรดาของหญิงตั้งครรภ์ พบว่ามีระดับการปฏิบัติพัฒนาภิณกิจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือมีค่าคะแนนเฉลี่ย 151.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 16.30 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการสร้างสัมพันธภาพกับทารกในครรภ์ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสัมพันธภาพกับคู่สมรส และการยอมรับบพทพการเป็นมารดาอยู่ในระดับดี ส่วนการยอมรับการตั้งครรภ์ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในตนเอง และการเตรียมตัวสำหรับการคลอดและการเป็นมารดา มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติพัฒนาภิณกิจในบพทพมรดาหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ทั้งโดยรวมและรายด้าน

การปฏิบัติพัฒนาภิณกิจในบพทพมรดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น	จำนวนข้อ	ค่าเฉลี่ยรายด้าน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการปฏิบัติพัฒนาภิณกิจในบพทพมรดา
- การยอมรับการตั้งครรภ์	7	26.69	3.91	ปานกลาง
- การสร้างสัมพันธภาพกับทารกในครรภ์	6	25.22	3.34	ดี
- การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในตนเอง	6	23.57	3.34	ปานกลาง
- การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสัมพันธภาพกับคู่สมรส	6	24.19	3.25	ดี
- การเตรียมตัวเพื่อการคลอดและการเป็นมารดา	7	27.52	3.82	ปานกลาง
- การยอมรับบพทพการเป็นมารดา	6	24.43	3.38	ดี
โดยรวม	38	151.62	16.30	ปานกลาง

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติพัฒนกิจแต่ละด้าน จำแนกตามรายชื่อ พบว่า

1) ด้านการยอมรับการตั้งครรภ์ มีคะแนนเฉลี่ย 3.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98 โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีการไปฝากครรภ์และไปตรวจตามนัดมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.40 รองลงมาคือ หญิงตั้งครรภ์รู้สึกยินดีและพอใจที่ใครๆ ให้ความสนใจและพูดถึงลูกในท้อง มีคะแนนเฉลี่ย 4.23 ส่วนด้านที่ยอมรับน้อยที่สุด คือ หญิงตั้งครรภ์รู้สึกไม่ยุ่งยากและไม่มีปัญหามากขึ้นเมื่อตั้งครรภ์ มีคะแนนเฉลี่ยเพียง 3.31 ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการยอมรับการตั้งครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น จำแนกตามรายชื่อ

การยอมรับการตั้งครรภ์	ไม่มีเลย (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปาน กลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มาก ที่สุด (ร้อยละ)	\bar{x}	S.D.
1.เมื่อรู้ว่าประจำเดือนขาดหายไปท่านสนใจที่จะไปตรวจสอบว่าตั้งครรภ์จริงหรือไม่	8.6	1.2	25.9	37.0	27.2	3.73	1.14
2.ท่านรู้สึกสมหวังและดีใจที่ทราบที่ตั้งครรภ์	3.7	1.2	28.4	44.4	22.2	3.80	0.93
3.เมื่อรู้ว่าตั้งครรภ์ท่านกระตือรือร้นที่จะแจ้งให้ครอบครัวทราบ	4.9	16.0	21.0	33.3	24.7	3.57	1.17
4.ท่านไปฝากครรภ์และไปตรวจตามนัด	1.2	3.7	4.9	34.6	55.6	4.40	0.85
5.ท่านรู้สึกยินดีและพอใจที่ใคร ๆ ให้ความสนใจหรือพูดถึงลูกในท้อง	-	-	17.3	42.0	40.7	4.23	0.73
6.ท่านคิดว่าร่างกายแข็งแรงเพียงพอที่จะให้กำเนิดบุตร	-	11.1	33.3	34.6	21.0	3.65	0.94
7.ท่านรู้สึกว่ามีความยุ่งยากและมีปัญหามากขึ้นเมื่อตั้งครรภ์	22.2	11.1	46.9	14.8	4.9	3.31	1.13
การยอมรับการตั้งครรภ์						3.81	0.98

2) ด้านการสร้างสัมพันธภาพกับทารกในครรภ์ พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นไม่รู้สีกว่าลูกในท้องเป็นส่วนเกินในชีวิตมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.63 รองลงมาคือ หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นไม่รู้สีกว่าค่าเฉลี่ยเมื่อทารกในครรภ์ดิ้น มีคะแนนเฉลี่ย 4.48 ส่วนการปฏิบัติพัฒนาภพในด้านนี้ที่น้อยที่สุด คือหญิงตั้งครรภ์พูดคุยกับลูกในท้อง มีคะแนนเฉลี่ย 3.46 ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการสร้างสัมพันธภาพกับทารกในครรภ์ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น จำแนกตามรายชื่อ

การสร้างสัมพันธภาพกับทารกในครรภ์	ไม่มีเลย (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปาน กลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มาก ที่สุด (ร้อยละ)	\bar{x}	S.D
1. ท่านรู้สีกว่าลูกในท้องเป็นส่วนเกินในชีวิต	75.3	16.0	4.9	3.7	-	4.63	0.75
2. ท่านสัมผัสลูกโดยการลูบคลำท้องและรู้สีกดี	1.2	1.2	7.4	29.6	60.5	4.47	0.79
3. ท่านรู้สีกว่าค่าเฉลี่ยเมื่อทารกในครรภ์ดิ้น	66.7	18.5	12.3	1.2	1.2	4.48	0.85
4. ท่านนึกถึงลักษณะหน้าตาของลูกในท้องว่าต้องน่ารัก	2.5	4.9	24.7	37.0	30.9	3.89	0.99
5. ท่านรู้สีกว่าลูกตั้งแต่รู้ว่าตั้งครรภ์	1.2	2.5	9.9	38.3	48.1	4.30	0.84
6. ท่านพูดคุยกับลูกในท้อง	7.4	8.6	35.8	27.2	21.0	3.46	1.14
การสร้างสัมพันธภาพกับทารกในครรภ์						4.20	0.89

3) ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในตนเอง พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย 3.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95 โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีการบำรุงร่างกายให้แข็งแรงเมื่อรู้ว่าตั้งครรภ์มากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.37 รองลงมาคือ าระมัดระวังสุขภาพมากขึ้นเพื่อให้บุตรในครรภ์แข็งแรงมีคะแนนเฉลี่ย 4.25 ส่วนการปฏิบัติพัฒนาภกิจในด้านนี้ที่ น้อยที่สุด คือหญิงตั้งครรภ์รู้สึกเบื่อหน่ายกับอาการไม่สุขสบาย มีคะแนนเฉลี่ย 3.42 ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในตนเอง ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น จำแนกตามรายชื่อ

การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในตนเอง	ไม่มีเลย (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปาน กลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มาก ที่สุด (ร้อยละ)	\bar{x}	S.D
1.ท่านระมัดระวังสุขภาพมากขึ้น เพื่อให้ บุตรในครรภ์แข็งแรง	-	1.2	13.6	44.4	40.7	4.25	0.73
2.ท่านบำรุงร่างกายให้แข็งแรงเมื่อรู้ว่า ตั้งครรภ์	-	-	4.9	53.1	42.0	4.37	0.58
3.แม้ว่าท่านจะรู้สึกไม่สุขสบายในการ ตั้งครรภ์ เช่น แพ้ท้อง เคลื่อนไหวลำบาก ท่านยังต้องการตั้งครรภ์ต่อ	6.2	3.7	19.8	42.0	28.4	3.83	1.08
4.รูปร่างมองดูอ้วนหรือน่าเกลียดในขณะที่ ตั้งครรภ์ ทำให้ท่านรู้สึกอับอาย	51.9	16.0	28.4	2.5	1.2	4.15	1.00
5.ท่านรู้สึกหงุดหงิดที่เดินไม่สะดวก อึดอัด	27.2	21.0	35.8	12.3	3.7	3.56	1.13
6.ท่านรู้สึกเบื่อหน่าย กับอาการไม่สุขสบาย เช่น รำคาญที่ปัสสาวะบ่อย เหนื่อยง่ายและ ปวดหลัง	22.2	22.2	37.0	12.3	6.2	3.42	1.15
การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในตนเอง						3.93	0.95

4) ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสัมพันธภาพกับคู่สมรส พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย 4.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความคิดเห็นตรงกันกับสามีเกี่ยวกับการตั้งครรภ์มากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.81 รองลงมาคือ สามีไม่ได้แสดงความสนใจ เอาใจใส่หญิงตั้งครรภ์น้อยลงเมื่อตั้งครรภ์ มีคะแนนเฉลี่ย 4.36 ส่วนการปฏิบัติพัฒนาภพในด้านนี้น้อยที่สุด คือหญิงตั้งครรภ์ขอให้สามีทำงานบางอย่างแทน มีคะแนนเฉลี่ย 3.58 ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสัมพันธภาพกับคู่สมรสของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น จำแนกตามรายชื่อ

การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสัมพันธภาพกับคู่สมรส	ไม่มีเลย (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มากที่สุด (ร้อยละ)	\bar{x}	S.D.
1. ท่านและสามีมีความคิดเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับการตั้งครรภ์	48.1	30.9	14.8	4.9	1.2	4.81	5.73
2. สามีแสดงความสนใจ เอาใจใส่ท่านน้อยลงเมื่อตั้งครรภ์	63.0	19.8	9.9	4.9	2.5	4.36	1.02
3. ท่านและสามีแสดงความรักและเอื้ออาทรต่อกันแม้จะมีเพศสัมพันธ์กันน้อยลง	-	2.5	19.8	43.2	34.6	4.10	0.80
4. สามีเข้าใจและให้กำลังใจท่านเป็นประจำ	-	-	16.0	53.1	30.9	4.15	0.67
5. ท่านและสามีร่วมกันวางแผนเกี่ยวกับการเตรียมตัวคลอดและการเลี้ยงดูลูก	2.5	8.6	21.0	42.0	25.9	3.80	1.00
6. ท่านขอให้สามีทำงานบางอย่างแทน	7.4	8.6	25.9	34.6	23.5	3.58	1.16
การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสัมพันธภาพกับคู่สมรส						4.03	0.94

5) ด้านการเตรียมตัวสำหรับการคลอดและการเป็นมารดา พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย 3.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 โดยหญิงตั้งครรภ์ไม่ดื่มกาแฟ สูบบุหรี่ หรือดื่มสุรามากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.88 รองลงมาคือหญิงตั้งครรภ์ไม่ชอบเที่ยวกลางคืนหรือนอนดึก มีคะแนนเฉลี่ย 4.78 ส่วนการปฏิบัติพัฒนาภิจในด้านนี้น้อยที่สุดคือ หญิงตั้งครรภ์หาเวลามารับฟังการสอนเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อการคลอด มีคะแนนเฉลี่ย 2.85 ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการเตรียมตัวสำหรับการคลอดและการเป็นมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น จำแนกตามรายชื่อ

การเตรียมตัวสำหรับการคลอดและการเป็นมารดา	ไม่มีเลย (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มากที่สุด (ร้อยละ)	\bar{x}	S.D.
1.ท่านยังดื่มกาแฟ สูบบุหรี่ หรือดื่มสุรา	95.1	2.5	2.5	-	-	4.88	0.64
2.ท่านยังชอบเที่ยวกลางคืน หรือนอนดึก	87.7	7.4	2.5	2.5	-	4.78	0.73
3.ท่านพูดคุยสอบถามเรื่องเกี่ยวกับการคลอดจากแม่หรือคนที่เคยคลอดบุตรมาแล้ว	3.7	2.5	24.7	38.3	30.9	3.90	1.00
4.ท่านมั่นใจว่าจะคลอดอย่างปลอดภัย	-	4.9	42.0	34.6	18.5	3.67	0.84
5.ท่านเตรียมเงินเพื่อซื้อของใช้สำหรับลูก	2.5	6.2	16.0	39.5	35.8	4.00	1.00
6.ท่านอ่านหนังสือเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในขณะตั้งครรภ์และระยะคลอด	3.7	8.6	42.0	30.9	14.8	3.44	0.97
7.ท่านหาเวลามารับฟังการสอนเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อการคลอด	12.3	23.5	37.0	21.0	6.2	2.85	1.09
การเตรียมตัวสำหรับการคลอดและการเป็นมารดา						3.93	0.89

6) ด้านการยอมรับบทบาทการเป็นมารดา พบว่ามีคะแนนเฉลี่ย 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 โดยหญิงตั้งครรภ์ต้องการให้ลูกกินนมตนเองภายหลังคลอดมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.40 รองลงมาคือ หญิงตั้งครรภ์มั่นใจว่าจะเป็แม่ที่ดีได้ หญิงตั้งครรภ์สังเกตวิธีการเลี้ยงดูเด็กของเพื่อนหรือเพื่อนบ้าน และหญิงตั้งครรภ์มีแม่หรือญาติผู้ใหญ่ที่เป็นแบบอย่างของการเป็นแม่ที่ดี มีคะแนนเฉลี่ย 4.12 เท่าๆกัน ส่วนการปฏิบัติพัฒนาภิจในด้านนี้ที่น้อยที่สุด คือ หญิงตั้งครรภ์หัดอุ้มหรือหัดเลี้ยงดูเด็ก มีคะแนนเฉลี่ย 3.79 ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการยอมรับบทบาทการเป็นมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น จำแนกตามรายข้อ

การยอมรับบทบาทการเป็นมารดา	ไม่มีเลย (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปาน กลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มาก ที่สุด (ร้อยละ)	\bar{x}	S.D.
1.ท่านต้องการให้ลูกกินนมตนเองภายหลัง คลอด	-	1.2	4.9	46.9	46.9	4.40	0.65
2.ท่านมั่นใจว่าจะเป็แม่ที่ดีได้	-	2.5	21.0	38.3	38.3	4.12	0.83
3.ท่านสังเกตวิธีการเลี้ยงดูเด็กของเพื่อน หรือเพื่อนบ้าน	-	-	18.5	50.6	30.9	4.12	0.70
4.ท่านตั้งใจจะให้ญาติหรือผู้อื่นรับผิดชอบ เลี้ยงดูลูกแทน	39.5	22.2	28.4	6.2	3.7	3.88	1.12
5.ท่านหัดอุ้มเด็กหรือหัดเลี้ยงดูเด็ก	6.2	4.9	19.8	42.0	27.2	3.79	1.09
6.ท่านมีแม่หรือญาติผู้ใหญ่ที่เป็นแบบอย่าง ของการเป็นแม่ที่ดี	2.5	1.2	11.1	51.9	33.3	4.12	0.84
การยอมรับบทบาทการเป็นมารดา						4.07	0.87

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวกับการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

1.4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวกับการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ข้อมูลมีการแจกแจงปกติ (ภาคผนวก จ) จึงเลือกใช้สถิติวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Analysis) ผลการวิเคราะห์พบว่าลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.668$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการทำหน้าที่ของครอบครัวทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาภิโง โดยความเกาะเกี่ยวในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติพัฒนาภิโงสูงสุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.677$) รองลงมาคือความยืดหยุ่นของครอบครัว การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมพิเศษ ความเข้มแข็งของครอบครัว และความผูกพันของครอบครัวตามลำดับ โดยมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติพัฒนาภิโง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.590, 0.588, 0.581$ และ 0.497 ตามลำดับ)

สำหรับความสัมพันธ์รายด้านของลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว กับการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นรายด้าน พบว่าการทำหน้าที่ของครอบครัวในทุกด้าน ได้แก่ ความเกาะเกี่ยวในครอบครัว ความเข้มแข็งของครอบครัว ความยืดหยุ่นของครอบครัว ความผูกพันของครอบครัว และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมพิเศษของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นทุกด้าน โดยด้านที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือความเกาะเกี่ยวในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวต่อการปรับตัวด้านสัมพันธ์กับคู่สมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.610$) รองลงมาคือ ความเกาะเกี่ยวในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการสร้างสัมพันธ์ภาพกับทารกในครรภ์ การยอมรับการตั้งครรภ์และการยอมรับบทบาทการเป็นมารดาเท่า ๆ กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.590$ และ 0.558 ตามลำดับ) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ ความเข้มแข็งของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ($r = 0.278$) ดังตารางที่ 17

1.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวในแต่ละด้าน พบว่าการทำหน้าที่ของครอบครัวในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ความเกาะเกี่ยวในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเข้มแข็งของครอบครัว ($r = 0.804$) รองลงมาคือ ความเข้มแข็งของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความยืดหยุ่นของครอบครัว ($r = 0.782$) ด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดคือ ความเกาะเกี่ยวของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันของครอบครัว ($r = 0.543$) ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 17 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการทำหน้าที่ของครอบครัวกับการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นในแต่ละด้าน

การทำหน้าที่ ของครอบครัว	การปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น						
	R						
	การยอมรับ การตั้งครรภ์	การสร้าง สัมพันธภาพกับ ทารกในครรภ์	การปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลง ในตนเอง	การปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงด้าน สัมพันธภาพกับ คู่สมรส	การเตรียมตัว สำหรับการคลอด และการเป็นมารดา	การยอมรับ บทบาทการเป็น มารดา	โดยรวม
ความเกาะเกี่ยวในครอบครัว	0.558**	0.560**	0.337**	0.610**	0.518**	0.558**	0.677**
ความเข้มแข็งของครอบครัว	0.448**	0.475**	0.278*	0.531**	0.513**	0.446**	0.581**
ความยืดหยุ่นของครอบครัว	0.538**	0.448**	0.396**	0.543**	0.429**	0.381**	0.590**
ความผูกพันของครอบครัว	0.422**	0.462**	0.388**	0.375**	0.358**	0.304**	0.497**
กิจวัตรประจำวันและ กิจกรรมพิเศษของครอบครัว	0.507**	0.447**	0.364**	0.484**	0.477**	0.443**	0.588**
โดยรวม							0.668**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$

ตารางที่ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวในแต่ละด้าน

ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว	ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว				
	ความเกาะเกี่ยวในครอบครัว	ความเข้มแข็งของครอบครัว	ความยืดหยุ่นของครอบครัว	ความผูกพันของครอบครัว	กิจวัตรประจำวันและกิจกรรมพิเศษของครอบครัว
ความเกาะเกี่ยวในครอบครัว	1.00				
ความเข้มแข็งของครอบครัว	0.804**	1.00			
ความยืดหยุ่นของครอบครัว	0.770**	0.782**	1.00		
ความผูกพันของครอบครัว	0.543**	0.599**	0.624**	1.00	
กิจวัตรประจำวันและกิจกรรมพิเศษของครอบครัว	0.781**	0.745**	0.728**	0.600**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$

1.4.3 การพยากรณ์การปฏิบัติพัฒนางานในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ในการศึกษาวิจัยนี้ได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple linear Regression) โดยมีลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวเป็นตัวแปรอิสระ และการปฏิบัติพัฒนางานในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเป็นตัวแปรตาม และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ก่อนการวิเคราะห์ได้ทำการตรวจสอบคุณลักษณะของข้อมูลตามข้อตกลงเบื้องต้นพบว่า เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น (ภาคผนวก จ) ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่ายพบว่า ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวสามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติพัฒนางานในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นได้ ร้อยละ 44.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($R^2 = .447$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 12.1994 ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่ายของการปฏิบัติพัฒนางานในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

ตัวแปร	R	R ²	Adjusted R ²	S.D.
ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว	.668 ^a	.447	.440	12.1994

Predictors : (Constant), ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว

และสามารถสร้างสมการถดถอยที่ดีที่สุดในการทำนายการปฏิบัติพัฒนางานในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น คือ (รายละเอียดดังภาคผนวก จ.)

$$\hat{Y} = 71.694 + 0.462X$$

เมื่อ \hat{Y} = การปฏิบัติพัฒนางานในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

X = ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว

2. การอภิปรายผล

2.1 ข้อมูลทั่วไปของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นและสามี

จากการศึกษาพบว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีอายุเฉลี่ย 17.2 ปี ส่วนใหญ่เป็นหญิงวัยรุ่นตอนปลายมีอายุอยู่ในช่วง 17-18 ปี รองลงมาเป็นหญิงวัยรุ่นตอนกลางอายุ 16 ปี สำหรับสามีของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น มีอายุเฉลี่ย 21.59 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี รองลงมาเป็นวัยรุ่น มีอายุอยู่ระหว่าง 16-19 ปี ใกล้เคียงกับการศึกษาของ อัจฉราวดี ศรียศศักดิ์ (2539) และเขวาลักษณ์ เสรีเสถียร (2543) ที่พบว่าส่วนใหญ่หญิงตั้งครรภ์เป็นวัยรุ่นตอนปลายมีอายุ 17-19 ปี รองลงมาเป็นวัยรุ่นตอนกลางมีอายุอยู่ในช่วง 14-16 ปี ส่วนสามีจะเป็นวัยทำงานเป็นส่วนใหญ่ โดยมีอายุอยู่ในช่วง 20-29 ปี และส่วนหนึ่งเป็นวัยรุ่น เช่นเดียวกัน

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นส่วนใหญ่มีการศึกษาตามเกณฑ์อายุ คือส่วนใหญ่จบมัธยมศึกษา บางส่วนกำลังศึกษาอยู่และหยุดพักการเรียน คือ 1 ใน 4 เป็นการตั้งครรภ์ในระหว่างการศึกษา เนื่องจากระบบการศึกษาของประเทศ

ไทย กระทรวงศึกษาไม่อนุญาตให้ศึกษาต่อถ้ามีการตั้งครรภ์ จึงต้องลาพักการศึกษา เนื่องจากจบการศึกษาไม่สูง และยังอยู่ระหว่างการลาพักการศึกษา จึงไม่ได้ประกอบอาชีพและไม่มีรายได้เป็นส่วนใหญ่ สำหรับกลุ่มที่มีรายได้ จัดอยู่ในขั้นต่ำ อยู่ในช่วง 2000 ถึง 6000 บาทต่อเดือน เช่นเดียวกับสามีที่มีการศึกษาไม่สูง ส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จึงประกอบอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ และมีส่วนหนึ่งยังเป็นนักเรียน นักศึกษา ทำให้มีรายได้อยู่ในขั้นต่ำเป็นส่วนใหญ่ คืออยู่ในช่วง 2,000 – 6,000 บาทต่อเดือน แต่เมื่อสัมภาษณ์ถึงความเพียงพอของรายได้ครอบครัว ส่วนใหญ่มีรายได้พอใช้ เนื่องจากยังอยู่กับครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์เองหรือครอบครัวฝ่ายสามี จึงได้รับการช่วยเหลือจากทางบ้านด้วย ใกล้เคียงกับการศึกษาของอัจฉราวดี ศรียะศักดิ์ (2539) และเขาวลัดกษณ์ เสรีเสถียร (2543) ที่พบว่าสามีของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีการศึกษาไม่สูง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง และมีส่วนหนึ่งที่ว่างงานและยังเป็นนักเรียน นักศึกษา

ข้อมูลทางสถิติศาสตร์ของหญิงตั้งครรภ์ พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมาฝากครรภ์ช้า โดยส่วนใหญ่เริ่มฝากครรภ์ในช่วงไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 3 ของการตั้งครรภ์ อาจเป็นเพราะหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์จะขาดความสนใจในการดูแลตนเอง และทารกในครรภ์หรือส่วนใหญ่ไม่ทราบหรือทราบเมื่ออายุครรภ์มากแล้ว ความกลัวความอาย และบางครั้งก็ไม่ทราบว่าแก้ไขปัญหาอย่างไร จึงไปฝากครรภ์ช้าหรือไม่ไปฝากครรภ์เลย (สุชัย อินทรประเสริฐ, 2541) ประกอบกับหน่วยตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่งไม่ตั้งใจในการตั้งครรภ์ และมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่ได้วางแผนครอบครัวโดยไม่ใช้วิธีการคุมกำเนิดก่อนการตั้งครรภ์ หรือมีความผิดพลาดในการคุมกำเนิด เช่น ลืมกินยาคุม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลระยะเวลาสมรส ที่ส่วนใหญ่เพิ่งอยู่ด้วยกันกับสามีไม่เกิน 1 ปี แสดงว่าเป็นการตั้งครรภ์ก่อนการสมรส ดังนั้นเมื่อเกิดการตั้งครรภ์ จึงมีความสับสนและลังเลใจว่าจะปล่อยให้ตั้งครรภ์ต่อหรือยุติการตั้งครรภ์โดยไปทำแท้ง จึงไม่สนใจไปฝากครรภ์ นอกจากนี้ยังพบว่าหน่วยตัวอย่างส่วนใหญ่ตั้งครรภ์ครั้งแรกยังไม่มีการปรึกษาการตั้งครรภ์ จึงไม่สนใจหรือไม่ทราบเกี่ยวกับอาการแสดงของการตั้งครรภ์ แม้ว่าประจำเดือนจะขาดหายไป แต่จะสังเกตเมื่อประจำเดือนหายไปหลายเดือนแล้ว จึงมีผลให้ไปฝากครรภ์ช้า

จากข้อมูลประวัติการแท้งบุตร ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประวัติการแท้งบุตร มีเพียง 5 ราย ที่เคยพยายามทำแท้งในการตั้งครรภ์ครั้งนี้ เนื่องจากหน่วยตัวอย่างทั้งหมดแต่งงานและอยู่กับสามี สามีเกือบทั้งหมดเห็นด้วยกับการตั้งครรภ์ ไม่สนับสนุนให้ไปทำแท้ง และอาศัยอยู่กับครอบครัวของตนเองหรือฝ่ายสามี ครอบครัวจึงสนับสนุนให้การช่วยเหลือดูแล จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม หน่วยตัวอย่างส่วนหนึ่งบอกว่าตั้งครรภ์ก่อนสมรสและเคยคิดจะไปทำแท้ง แต่ไม่ได้ทำจริง เนื่องจากหญิงตั้งครรภ์รู้สึกสงสารเด็กและครอบครัวไม่ต้องการให้ทำแท้ง รวมทั้งบอกว่า ครอบครัวจะช่วยเลี้ยงดูบุตร ประกอบกับฝ่ายชายรับผิดชอบด้วยการแต่งงานด้วย และยังมีรับผิดชอบด้านรายได้ รวมทั้งดูแลสุขภาพ โดยพามาฝากครรภ์ ทำให้หน่วยตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทำแท้ง และพร้อมที่จะเลี้ยงดูบุตรต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของ สุชาดา รัชชกุล (2542 อ้างถึงใน วรรณภา กาวิลละ, 2544) ที่ศึกษาถึงเหตุผลของการยุติการตั้งครรภ์ไม่เพียงประสงค์ พบว่ามีหลายประการ เช่น ฐานะยากจน การหย่าร้างหรือแยกกันอยู่กับสามี การไม่ยอมรับการตั้งครรภ์ของฝ่ายชาย รวมทั้งการตั้งครรภ์ที่มีสถานะภาพเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา และจากข้อมูลประสบการณ์เลี้ยงดูเด็กเล็ก หน่วยตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่งมีประสบการณ์เลี้ยงดูเด็กเล็ก ถึงแม้จะเป็นประสบการณ์ชั่วคราว คือส่วนใหญ่เลี้ยงดูเด็กเล็กซึ่งเป็นหลานหรือน้อง เป็นระยะเวลา 1 – 12 เดือน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูบุตรของตนเอง นอกจากนั้นการได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในระยะตั้งครรภ์และการเลี้ยงดูบุตร ทำให้หน่วยตัวอย่างเกิดความมั่นใจและพร้อมที่จะมีบุตรและเลี้ยงดูบุตร จากข้อมูลพบว่าเกือบ

ทั้งหมดเคยได้รับความรู้ โดยได้รับจากบุคลากรทางการแพทย์มากที่สุด รองลงมาได้รับจากมารดาของตนเอง แสดงว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นส่วนใหญ่ได้รับความรู้เมื่อมาฝากครรภ์ ดังนั้นถ้าหญิงตั้งครรภ์มาฝากครรภ์ช้าหรือไม่มาฝากครรภ์ จะทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง จึงควรส่งเสริมการมาฝากครรภ์ตั้งแต่ระยะแรก นอกจากนี้ การได้รับความรู้จากมารดาเป็นอันดับรองลงมา แสดงว่ามารดาเป็นแหล่งบุคคลสำคัญ ที่จะเป็นผู้ช่วยให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นสามารถปฏิบัติพัฒนากิจได้อย่างเหมาะสม ควรมีการส่งเสริมให้มารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นให้มีบทบาทสนับสนุนหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

2.2 ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

การทำหน้าที่ของครอบครัวหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาการทำหน้าที่ของครอบครัวในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับสูงเช่นกัน สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

1. ด้านความเกาะเกี่ยวในครอบครัว พบว่ามีคะแนนอยู่ในระดับสูง โดยครอบครัวมีความสนใจ ดูแลเอาใจใส่หญิงตั้งครรภ์ มีความรักใคร่ปรองดองกัน และมีความไว้วางใจกัน ทั้งนี้เพราะครอบครัวเป็นปัจจัยแวดล้อมที่มีความใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อสมาชิกครอบครัว และยังเป็นระบบที่มีความสัมพันธ์กัน เมื่อเกิดเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงในครอบครัวย่อมส่งผลกระทบต่อสมาชิกครอบครัวด้วย (รุจา ภูไพบูลย์, 2541; อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2544) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระยะตั้งครรภ์ย่อมส่งผลกระทบต่อครอบครัวด้วยเช่นกัน ทำให้ครอบครัวแสดงบทบาทหน้าที่ด้านความเกาะเกี่ยวคือมีความรัก ความสนใจ ดูแลเอาใจใส่ต่อหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น เพราะหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นยังขาดความพร้อมทางวุฒิภาวะด้านอารมณ์ จิตใจและทางเศรษฐกิจ สังคม และต้องการความช่วยเหลือ สนับสนุนด้านต่างๆจากครอบครัวและสังคม (Stiles, 2005 ; Wahn et al., 2005)

2. ด้านความเข้มแข็งของครอบครัว พบว่ามีคะแนนอยู่ในระดับสูง โดยครอบครัวมีการพึ่งพาอาศัยกันได้ ในยามวิกฤตหรือเมื่อมีเหตุการณ์ตั้งเครียดในครอบครัว และสมาชิกครอบครัวรู้สึกภูมิใจในครอบครัวที่สามารถแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะครอบครัวเป็นแหล่งประโยชน์ที่สำคัญสำหรับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ทำให้หญิงตั้งครรภ์สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดระยะเวลาการตั้งครรภ์ ประกอบกับครอบครัวในบริบทภาคอีสาน เป็นลักษณะครอบครัวขยายที่สมาชิกพึ่งพาอาศัยกันได้ ซึ่งชาวอีสานจะให้ความสำคัญในระบบเครือญาติพี่น้อง (อุดม บัวศรี, 2540) โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันพึ่งพาอาศัยกันได้เมื่อเกิดปัญหาหรือเหตุการณ์ตั้งเครียด ดังนั้นเมื่อหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเกิดปัญหาหรือพบกับเหตุการณ์ยุ่งยาก ครอบครัวจะให้การช่วยเหลือพึ่งพากัน ทำให้สามารถควบคุมเหตุการณ์หรือความยุ่งยากได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ กรณ์พิชญ์ โศครพุม (2546) ที่ทำการศึกษาการปรับตัวของครอบครัว เมื่อมีสมาชิกได้รับบาดเจ็บที่ศีรษะอย่างรุนแรง พบว่า เมื่อครอบครัวพบกับเหตุการณ์ที่มีความรุนแรง แต่ครอบครัวสามารถปรับตัวเข้าสู่ภาวะสมดุลได้ เนื่องจากมีแหล่งช่วยเหลือมาก โดยครอบครัวอีสานเป็นแหล่งช่วยเหลือที่สำคัญ เพราะมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเครือญาติ

3. ด้านความยืดหยุ่นของครอบครัว พบว่ามีคะแนนอยู่ในระดับสูง โดยครอบครัวมีการปรับเปลี่ยนหน้าที่ที่ความรับผิดชอบเมื่อหญิงตั้งครรภ์มีอายุครรภ์มากขึ้น ทั้งนี้เพราะ วิถีชีวิตของครอบครัวอีสาน เป็นชีวิตที่มีความอบอุ่นและเรียบง่าย มีน้ำใจและเอื้อเฟื้อเกื้อหนุนกัน และในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนบทบาทหญิงชายไปตามการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการดำรงชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การตั้งครรภ์ของผู้หญิง งานบางอย่างผู้ชายสามารถทำแทนผู้หญิงได้ ซึ่งเป็นแบบแผนวัฒนธรรมครอบครัวอีสาน ที่เน้นการทำงานร่วมกัน ตามบทบาทและสถานภาพของคน (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ, 2546) ดังนั้นเมื่อหญิงตั้งครรภ์มีอายุครรภ์มากขึ้น

ห้องขยายใหญ่ อึดอัดมากขึ้น เป็นภาวะที่ต้องพึ่งพาครอบครัวมากขึ้น ครอบครัวจึงปรับบทบาทหน้าที่แทนหญิงตั้งครรภ์ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม หญิงตั้งครรภ์บอกว่า ครอบครัวจะทำงานบ้านแทน หรือไปซื้ออาหารของเครื่องใช้แทนหญิงตั้งครรภ์ และสิ่งที่แสดงถึงการมีความยึดหยุ่นในครอบครัวหญิงตั้งครรภ์ อีกประการหนึ่งคือการยอมรับการตัดสินใจของผู้นำครอบครัว แสดงถึงการมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม ทำให้อยู่ร่วมกันได้ สมาชิกครอบครัวยอมรับอำนาจการตัดสินใจของผู้นำครอบครัว อาจเป็นเพราะครอบครัวอีสานให้ความสำคัญกับการเชื่อฟังผู้ที่มีอายุมากกว่า (อุดม บัวศรี, 2540) อีกทั้งหน่วยตัวอย่างเป็นวัยรุ่นและอาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย ทำให้มีการยอมรับการตัดสินใจจากผู้นำครอบครัว ตรงกับการศึกษาของ ปิยะนุช แก้วภู (2547) ศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัวหญิงวัยทองในบริบทอีสาน พบว่ามีความยึดหยุ่นดี โดยเฉพาะเรื่องครอบครัวมอบอำนาจการตัดสินใจให้ผู้นำครอบครัว

4. ด้านความผูกพันของครอบครัว พบว่ามีคะแนนอยู่ในระดับสูง โดยสมาชิกครอบครัวอยากพบปะพูดคุยกัน และทำกิจกรรมหรือทำงานร่วมกันในครอบครัวเสมอ ทั้งนี้เพราะ ครอบครัวที่มีความผูกพันกันจะมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น มีการตอบสนองความต้องการของกันและกัน ในด้านอารมณ์ ความรู้สึก โดยมีการติดต่อสื่อสารกันอยู่ตลอดเวลา สามารถเปิดใจพูดคุยกันได้เมื่อมีปัญหา (McCubbin et al.1996) ดังนั้นการสื่อสารที่ดีในครอบครัวก็เป็นสิ่งหนึ่งที่จะทำให้ครอบครัวมีความผูกพันที่ดี ครอบครัวหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นอยากพบปะ พูดคุยหรือทำงานร่วมกันในครอบครัวเสมอ ทำให้สมาชิกมีโอกาสแสดงความต้องการและสามารถตอบสนองความต้องการต่อกันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทำให้สมาชิกมีความรักและเข้าใจกัน และเกิดประโยชน์สุขเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สมาชิกรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว เช่นเดียวกับการศึกษาของ ธาดา เจริญกุล (2545) ที่ศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัวในผู้พยายามฆ่าตัวตาย พบว่าการทำหน้าที่ของครอบครัว ด้านการสื่อสารอยู่ในระดับดีน้อย และครอบครัวมีความผูกพันต่ำ จึงทำให้เกิดปัญหาต่อสมาชิกครอบครัวได้

5. การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและการทำกิจกรรมพิเศษของครอบครัว พบว่ามีคะแนนอยู่ในระดับสูง โดยครอบครัวมีการดูทีวีหรือคุยข่าวด้วยกันในเวลาว่างก่อนเข้านอน ทั้งนี้เพราะปัจจุบันทีวีเป็นสิ่งทีครอบครัวให้ความสนใจและเป็นการทำให้เกิดความบันเทิง และเป็นการใช้เวลาว่างร่วมกันในครอบครัว เพราะเป็นช่วงเวลาผ่อนคลายจากการทำงานนอกบ้าน และมีโอกาสที่จะได้อยู่ร่วมกัน หรือพูดคุยกัน และครอบครัวมีการรับรู้เมื่อสมาชิกครอบครัวออกจากบ้านหรือกลับเข้าบ้าน เพราะครอบครัวมีความสนใจความเป็นอยู่และชีวิตประจำวันซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังพบว่าครอบครัวมีการทำกิจกรรมในโอกาสพิเศษต่างๆ ร่วมกัน เช่นในวันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะลักษณะสังคมไทย โดยเฉพาะบริบทครอบครัวอีสาน จะให้ความสำคัญกับประเพณีต่างๆ รวมทั้งธรรมชาติของคนอีสานเป็นคนชอบสนุกสนาน (อุดม บัวศรี, 2540) ทำให้มีการทำกิจกรรมร่วมกันในโอกาสวันสำคัญต่างๆเสมอ

2.3 การปฏิบัติพัฒนกิจของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

จากการศึกษาการปฏิบัติพัฒนกิจในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น พบว่ามีระดับการปฏิบัติพัฒนกิจอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่ามีความสามารถในการปฏิบัติพัฒนกิจในระดับดี ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพกับทารกในครรภ์ การยอมรับบทบาทการเป็นมารดา และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสัมพันธ์ภาพกับคู่สมรส ส่วนการยอมรับการตั้งครรภ์ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในตนเอง และการเตรียมตัวสำหรับการคลอดและการเป็นมารดา มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะหน่วยตัวอย่างมีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติพัฒนกิจ

คืออาศัยอยู่ในครอบครัวชาย ซึ่งเป็นแหล่งประโยชน์ที่สำคัญในการสนับสนุน ช่วยเหลือตั้งแต่ตั้งครรถ์จนคลอด และหน่วยตัวอย่างมีความพร้อมในการตั้งครรถ์และมีบุตร เนื่องจากส่วนใหญ่ได้รับการยอมรับจากสามีและครอบครัว จึงเกิดความมั่นใจ สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพกับทารกได้ ยอมรับบทบาทการเป็นมารดาและสามารถสร้างสัมพันธ์ภาพกับสามีได้ดี สามารถอธิบายรายละเอียด ได้ดังนี้

1. ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพกับทารกในครรภ์ พบว่ามีคะแนนอยู่ในระดับดี โดยหน่วยตัวอย่างรู้สึกถูกลูก ไม่รู้สึกว่าลูกในท้องเป็นส่วนเกินในชีวิต ไม่รู้สึกรำคาญเมื่อทารกในครรภ์ดิ้น มีการสัมผัสพูดคุยกับลูกในท้อง ทั้งนี้เพราะหน่วยตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะมีบุตร และมีการตั้งครรถ์อยู่ในไตรมาส ที่ 3 หน้าท้องขยายใหญ่มากขึ้นและทารกดิ้นชัดเจน จึงสามารถที่จะสร้างความผูกพันกับทารกในครรภ์ได้ดี รวมทั้งสามียอมรับการตั้งครรถ์ครั้งนี้และครอบครัวสนใจดูแลเอาใจใส่หญิงตั้งครรถ์ มีความรักใคร่ปรองดองกันดี ประกอบกับได้รับคำแนะนำและการสอนสุขศึกษาในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับทารกในครรภ์ จึงทำให้หญิงตั้งครรถ์รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า สามารถพัฒนาความรักความผูกพันกับทารกในครรภ์ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ อารณห์ ภูพิชชยากร (2538) และเขาวลัักษณ์ เสรีเสถียร (2543) ที่พบว่าหญิงตั้งครรถ์วัยรุ่นที่ได้รับการยอมรับการตั้งครรถ์จากสามีและได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม จะทำให้สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพกับทารกในครรภ์ได้ดี

2. ด้านการยอมรับบทบาทการเป็นมารดา พบว่ามีคะแนนอยู่ในระดับดี เนื่องจากหน่วยตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะมีบุตรหรือเลี้ยงดูบุตร และครั้งหนึ่งมีความตั้งใจในการมีบุตรสอดคล้องกับการศึกษาของกัลยา ปนสันเทียะ (2542) ที่ศึกษาพบว่ามารดาวัยรุ่นที่มีความต้องการบุตรในครรภ์ มีการปฏิบัติพัฒนาภิกิจในบทบาทมารดาดีกว่ากลุ่มที่ไม่ต้องการบุตรในครรภ์ รวมทั้งหน่วยตัวอย่างมีสถานะภาพคู่ อาศัยอยู่กับสามี ซึ่งส่วนใหญ่ต้องการมีบุตร ทำให้รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง รู้สึกมั่นใจ เพราะได้รับแรงสนับสนุนจากบุคคลใกล้ชิด ทำให้สามารถปรับตัวในบทบาทมารดาได้ดี นอกจากนี้การเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทการเป็นมารดาจะเกิดขึ้นได้จากการจินตนาการ การสังเกตจากมารดาคนอื่น การเลือกพฤติกรรมเพื่อเลียนแบบ การทดลองแสดงบทบาทสมมติ จะช่วยให้หญิงตั้งครรถ์สามารถเตรียมตัวสำหรับบทบาทการเป็นมารดาได้ (May & Malmeister, 1994) ในการศึกษาที่พบว่าหน่วยตัวอย่างครั้งหนึ่งเคยมีประสบการณ์เลี้ยงดูเด็กมาก่อน และมีการสังเกตวิธีการเลี้ยงดูเด็กจากเพื่อนหรือเพื่อนบ้าน มีการหัดอุ้มหรือเลี้ยงดูเด็กและมีแม่หรือญาติผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างของการเป็นแม่ที่ดี ทำให้หญิงตั้งครรถ์มีความหวังและตั้งใจที่จะเลี้ยงดูบุตรให้ดี และมีคุณภาพ โดยมีการวางแผนและเตรียมตัวในการเลี้ยงดูบุตร ได้แก่ วางแผนการให้ลูกกินนมตนเองภายหลังคลอด ประกอบกับได้รับการส่งเสริม แนะนำและให้ความรู้ในการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดา รวมทั้งการปฏิบัติตัวในระยะตั้งครรถ์จากบุคลากรทางการแพทย์และจากมารดาของตนเอง หน่วยตัวอย่างจึงมีความมั่นใจว่าจะจะเป็นแม่ที่ดีได้ ทำให้การยอมรับบทบาทการเป็นมารดาอยู่ในระดับดี

3. การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสัมพันธ์ภาพกับคู่สมรส พบว่ามีคะแนนอยู่ในระดับดี โดยหญิงตั้งครรถ์และสามีมีความคิดเห็นตรงกันเกี่ยวกับการตั้งครรถ์ สามีแสดงความสนใจเอาใจใส่หญิงตั้งครรถ์ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้สามีเกือบทั้งหมดต้องการมีบุตร และจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า สามีรับผิดชอบต่อการตั้งครรถ์โดยรับผิดชอบด้วยการแต่งงาน และรับผิดชอบด้านค่าใช้จ่าย ช่วยดูแลสุขภาพ และช่วยทำงานบ้าน มีผลทำให้หญิงตั้งครรถ์มีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับคู่สมรส ทำให้มีความคิดเห็นตรงกันในเรื่องการตั้งครรถ์ สำหรับการที่สามีแสดงความสนใจเอาใจใส่หญิงตั้งครรถ์วัยรุ่น อาจเป็นเพราะจะมีบุตรคนแรกทำให้สามีรู้สึกตื่นเต้นดีใจและ

สนใจเอาใจใส่ภรรยาเพื่อให้ภรรยาและบุตรมีภาวะสุขภาพที่ดีและแข็งแรง ประกอบกับการแต่งงานของคู่สมรสวัยรุ่นยังอยู่ในช่วงไม่เกิน 2 ปี เป็นส่วนใหญ่ ทำให้ยังมีความรักใคร่ พึงพอใจในชีวิตสมรสและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันอยู่ สอดคล้องกับการศึกษาของ วันเพ็ญ ฤกษ์ (2530) และรพีพร ประกอบทรัพย์ (2541) ที่ศึกษาพบว่าการมีสัมพันธภาพที่ดีกับคู่สมรส ทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นสามารถปรับตัวได้ดีในระยะตั้งครรภ์ และมีพฤติกรรมปฏิบัติตัวด้านสุขภาพที่ดี

4. ด้านการเตรียมตัวสำหรับการคลอดและการเป็นมารดา พบว่ามีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง โดยหน่วยตัวอย่างไม่ค่อยสนใจอ่านหนังสือเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ รวมทั้งการหาเวลามาฟังการสอนเกี่ยวกับการเตรียมตัวคลอด และรู้สึกไม่ค่อยมั่นใจว่าจะคลอดอย่างปลอดภัย ทั้งนี้เพราะหน่วยตัวอย่างเป็นวัยรุ่นไม่มีประสบการณ์คลอด และจบการศึกษาไม่สูง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการเตรียมตัวสำหรับการคลอดและการเป็นมารดา ทั้งนี้เพราะการศึกษาที่ดีจะช่วยให้บุคคลเกิดความเข้าใจและเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ (Jalowice & Power, 1981 อ้างในศศิธร มณีแสง, 2538) ประกอบกับมีการยอมรับการตั้งครรภ์ในระดับปานกลาง โดยเกือบครึ่งหนึ่งเป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่ตั้งใจ ทำให้มาฝากครรภ์ช้าคือในไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 3 เป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ไม่ได้รับการสอนสุขศึกษาตั้งแต่ระยะแรก ทำให้มีการเตรียมตัวสำหรับการคลอดและการเป็นมารดาไม่ดี สอดคล้องกับการศึกษาของ Wayland & Rawlins (1997) พบว่ามารดาวัยรุ่นยังขาดข้อมูลความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ และการเจริญเติบโตของเด็ก รวมทั้งการดูแลทารก ทำให้มีปัญหาในการปฏิบัติบทบาทมารดา ดังนั้นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นจึงมีความต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่างๆ จากบุคคลใกล้ชิด ครอบครัวและสังคม (Stiles, 2005 ; Wahn et al., 2005) ในด้านต่างๆ รวมทั้งด้านการเตรียมตัวสำหรับการคลอดและการเป็นมารดา

5. ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในตนเอง พบว่ามีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง โดยหน่วยตัวอย่างรู้สึกเบื่อหน่ายกับอาการไม่สุขสบายในระหว่างตั้งครรภ์ รู้สึกหงุดหงิดที่เดินไม่สะดวก และจากอาการไม่สุขสบายทำให้ไม่อยากตั้งครรภ์ต่อ ทั้งนี้เพราะหน่วยตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่งไม่ตั้งใจในการตั้งครรภ์ และยังเป็นวัยรุ่น ขาดความพร้อมด้านวุฒิภาวะ ทำให้ปรับตัวได้ยากกว่าวัยผู้ใหญ่ คล้ายกับการศึกษาของ อุ่นจิตต์ บุญสม (2540) ที่ศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ พบว่าหญิงตั้งครรภ์วัยผู้ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 20- 35 ปี จะปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพได้ดีกว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี และมักจะมีการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์และจิตใจ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนในร่างกาย ทำให้มีอาการแปรปรวนง่ายครุ่นคิดแต่เรื่องของตนเอง และมีลักษณะขาดความกระตือรือร้น อาจจะรู้สึกหงุดหงิด โมโห หรืออ่อนไหวง่าย รวมทั้งวิตกกังวลต่อการคลอด (สุวชัย อินทรประเสริฐ, 2541) ประกอบกับไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการคลอด และอาการไม่สุขสบายในการตั้งครรภ์มีมากด้วย ดังนั้นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นจึงรู้สึกเบื่อหน่ายกับอาการไม่สุขสบายที่เกิดขึ้นในระหว่างตั้งครรภ์ คล้ายคลึงกับการศึกษาของ Wahn & Nissen (2005) ที่ศึกษาพบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีประสบการณ์ที่ดีต่อการตั้งครรภ์ แต่รู้สึกว่ามีความยุ่งยากต่อด้านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางร่างกายและจิตใจ

6. ด้านการยอมรับการตั้งครรภ์ พบว่ามีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง โดยหน่วยตัวอย่างไม่ค่อยสนใจไปตรวจสอบการตั้งครรภ์เมื่อประจำเดือนขาดหายไป ไม่รู้สึกสมหวังดีใจที่ทราบว่าตั้งครรภ์ ไม่กระตือรือร้นที่จะแจ้งให้ครอบครัวทราบ รู้สึกยุ่งยากมากขึ้นเมื่อตั้งครรภ์ และพบว่าหน่วยตัวอย่างไปฝากครรภ์ช้า สอดคล้องกับ

การศึกษาของออร์ทอ พรมนุช (2543) ที่ศึกษาพบว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นส่วนใหญ่ฝากครรภ์ช้าคืออยู่ในช่วงไตรมาสที่ 2 ทั้งนี้เพราะหน่วยตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่งไม่ตั้งใจในการตั้งครรภ์ และส่วนหนึ่งยังเป็นนักเรียน นักศึกษา ยังอยากศึกษาต่อ จึงไม่พร้อมในการตั้งครรภ์ ทำให้ยอมรับการตั้งครรภ์น้อย ดังนั้นเมื่อมีการตั้งครรภ์จึงรู้สึกว่ามี ความยุ่งยากและมีปัญหามากขึ้น ซึ่งคล้ายคลึงกับการศึกษาของ Eva & Pedro (2001) ที่ศึกษาภาวะซึมเศร้าในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น พบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มีการตั้งครรภ์โดยไม่ได้ตั้งใจ และไม่พร้อมที่จะมีบุตร ประกอบกับไม่ได้ แต่งงาน รวมถึงขาดแหล่งสนับสนุนทางครอบครัวและสังคม เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหา คือมีผลต่อ สุขภาพจิตและทำให้มีภาวะซึมเศร้าได้

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว กับการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดาของ หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น พบว่าลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาภิโงใน บทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น อธิบายได้ว่า ครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ที่ดีจะทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีการ ปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดาได้ดีขึ้นด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ สุพรรณิ กัณหดิลก (2542) ที่พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับครอบครัวชาย โดยจะอยู่กับครอบครัวฝ่ายตนเองหรือฝ่ายสามี ประกอบ กับลักษณะครอบครัวไทยในชนบท ส่วนใหญ่จะดูแลกันตลอดชีวิต ทำให้มีความมั่นใจ รู้สึกอบอุ่น ว่ามีผู้ดูแล ช่วยเหลือตลอดระยะเวลาตั้งครรภ์ สอดคล้องกับการศึกษาของ รภิพร ประกอบทรัพย์ (2541) ที่ศึกษาพบว่า การ สนับสนุนทางสังคมจากสามี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวสามารถทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของหญิง ตั้งครรภ์วัยรุ่นได้ร้อยละ 19.67 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และStevenson et al. (1999) ที่ศึกษาพบว่า การ สนับสนุนช่วยเหลือจากบิดามารดาของหญิงตั้งครรภ์ จะช่วยให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นคลายความวิตกกังวล ลดภาวะ ซึมเศร้า

เมื่อพิจารณาการทำหน้าที่ของครอบครัวรายด้านพบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัวทุกด้านมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดา โดยการทำหน้าที่ด้านความเกะเกะเกี่ยวในครอบครัว มีความ สัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดาสูงสุด รองลงมาคือ ความยืดหยุ่นของครอบครัว การ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมพิเศษของครอบครัว ความเข้มแข็งของครอบครัว และความผูกพันของ ครอบครัว ตามลำดับ อธิบายได้ดังนี้

1. ความเกะเกะเกี่ยวในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดาของ หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ทั้งนี้เพราะครอบครัวที่มีความเกะเกะเกี่ยวกันดี มีการดูแลเอาใจใส่ต่อหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น มี ความรักใคร่ปรองดองกัน มีการยอมรับการตั้งครรภ์ สมาชิกครอบครัวมีความไว้วางใจกัน มีการปรึกษาแก้ไข ปัญหาาร่วมกัน จะทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาทมารดาในด้านต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพราะหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือและต้องการได้รับการศึกษา (Stiles, 2005) ซึ่ง หญิงตั้งครรภ์ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ไม่มีประสบการณ์ในการตั้งครรภ์ ยังไม่เข้าใจในการ ปฏิบัติตัวในระยะตั้งครรภ์และการเลี้ยงดูบุตร จึงต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือจากครอบครัว และบุคคล ใกล้เคียง โดยถ้าพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความเกะเกะเกี่ยวในครอบครัวกับการปฏิบัติพัฒนาภิโงในบทบาท มารดา รายด้าน พบว่าความเกะเกะเกี่ยวในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาภิโงทุกด้าน โดย สัมพันธ์กับการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับคู่สมรสสูงที่สุด เนื่องจากสามีเป็นบุคคลใกล้ชิดที่มีความสำคัญและ เป็นส่วนหนึ่งในครอบครัว การที่ครอบครัวมีความรักใคร่ปรองดอง ดูแลช่วยเหลือกันตลอดระยะเวลาการตั้งครรภ์ มี

การยอมรับการตั้งครรรค์ จะส่งเสริมให้หญิงตั้งครรรค์มีการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับคู่สมรสได้ดีด้วย หญิงตั้งครรรค์จึงได้รับการดูแลเอาใจใส่จากสามี เป็นผลให้หญิงตั้งครรรค์รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง รวมทั้งหญิงตั้งครรรค์สามารถสร้างสัมพันธภาพกับทารกในครรภ์ได้ดีและมีการปฏิบัติพัฒนาภิจในด้านต่างๆ ได้ดีด้วยเช่นกัน

2. ความยืดหยุ่นของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาภิจในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่น ทั้งนี้เพราะครอบครัวมีความยืดหยุ่นดี มีการปรับเปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบเมื่อหญิงตั้งครรรค์มีอายุครรภ์มากขึ้น ก็จะทำให้หญิงตั้งครรรค์วัยรุ่นมีการปฏิบัติพัฒนาภิจในบทบาทมารดาในด้านต่างๆ ได้ดีด้วย เนื่องจากหญิงตั้งครรรค์เมื่อมีอายุครรภ์มากขึ้นจำเป็นต้องพึ่งพาครอบครัวมากขึ้น นอกจากนี้การที่ครอบครัวมีความเป็นประชาธิปไตย สมาชิกยอมรับการตัดสินใจของผู้ปกครอง และสมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การประนีประนอมและให้อภัยในครอบครัว จะทำให้ลดแรงกดดันจากปัญหาที่เกิดขึ้น อีกทั้งมีการติดต่อสื่อสารแบบตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม ทำให้สมาชิกมีความเข้าใจกันและสามารถตอบสนองความต้องการกันได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นครอบครัวที่มีความยืดหยุ่น จะทำให้หญิงตั้งครรรค์สามารถเผชิญปัญหาและปรับตัวในระยะตั้งครรรค์ได้อย่างเหมาะสม คล้ายคลึงกับการศึกษาของเดือนใจ โคตรสมบัติ (2544) ที่ศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัวในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภาวะซึมเศร้าใน พบว่า ครอบครัวที่มีแบบแผนที่ไม่เหมาะสมในการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว หรือมีความเข้มงวด ขาดความยืดหยุ่น จะทำให้นักเรียนเกิดความตึงเครียดและมีภาวะซึมเศร้าได้ง่าย

3. การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมพิเศษของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาภิจในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่น โดยมีเวลาให้กันในครอบครัวหลังจากกลับจากทำงาน มีเวลาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน หรือมีกิจกรรมหรืองานอดิเรกร่วมกันในครอบครัว เช่น รับประทานอาหารเย็นร่วมกัน ดูทีวีด้วยกันในเวลาค่ำหรือมีการทำกิจกรรมพิเศษต่างๆ ร่วมกัน ทำให้ครอบครัวมีสันถนาการ มีความสนุกสนาน บันเทิง เป็นการส่งเสริมให้ครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ทำให้หญิงตั้งครรรค์และครอบครัวมีโอกาสที่จะปรึกษาปัญหาร่วมกันได้ ก็จะทำให้หญิงตั้งครรรค์วัยรุ่นมีการปฏิบัติพัฒนาภิจในบทบาทมารดาในด้านต่างๆ ได้ดีขึ้นด้วย

4. ความเข้มแข็งของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาภิจในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่น ทั้งนี้เพราะครอบครัวเป็นแหล่งประโยชน์ที่สำคัญสำหรับหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่น ทำให้หญิงตั้งครรรค์สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดระยะเวลาการตั้งครรรค์ การที่ครอบครัวมีความเข้มแข็ง อดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เช่น ในยามวิกฤตคนในครอบครัวสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ มีการเผชิญปัญหาร่วมกันได้ดี มีการให้กำลังใจและกล่าวชมเชยกัน ทำให้หญิงตั้งครรรค์มีความรู้สึกทางบวกต่อครอบครัว รู้สึกภูมิใจ อบอุ่นใจ รู้สึกมั่นคง สอดคล้องกับการศึกษาของ Wahn & Nissen (2005) ที่ศึกษาการรับรู้ ประสบการณ์ตั้งครรรค์ และการเป็นมารดาของหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่น พบว่า การช่วยเหลือสนับสนุนจากครอบครัวเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งสำหรับหญิงตั้งครรรค์ที่ต้องประสบกับความยุ่งยากในการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนั้นการมีความเข้มแข็งในครอบครัวดีจะทำให้หญิงตั้งครรรค์ปฏิบัติพัฒนาภิจในบทบาทมารดาในด้านต่างๆ ได้ดีขึ้นด้วย

5. ความผูกพันของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาภิจในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรรค์วัยรุ่น ทั้งนี้เพราะครอบครัวที่สมาชิกมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน มีความสนิทสนม ห่วงใย ใส่ใจกัน มีการพูดคุยหรือพบปะกัน รู้สึกอยากทำกิจกรรมหรือทำงานร่วมกันในครอบครัว เป็นโอกาสให้สมาชิกในครอบครัวมีการ

ตอบสนองทางอารมณ์ต่อกันได้อย่างเหมาะสม ทำให้หญิงตั้งครรภ์สามารถพูดคุยระบายอารมณ์ ความรู้สึกหรือความไม่สบายใจที่เกิดขึ้นได้ จะทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุนมีการปฏิบัติพัฒนาภกิจในบทบาทมารดาในด้านต่างๆ ได้ดีขึ้นด้วย แต่ถ้าครอบครัวมีการตอบสนองทางอารมณ์ไม่เหมาะสม อาจก่อให้เกิดปัญหาแก่หญิงตั้งครรภ์วัยรุนและการปฏิบัติพัฒนาภกิจในบทบาทมารดาได้ ตรงข้ามกับการศึกษา ของธาดาเจริญกุลศล (2545) ที่ศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัวในผู้พยายามฆ่าตัวตาย พบว่าการทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการตอบสนองทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมพบในกลุ่มผู้พยายามฆ่าตัวตาย แสดงว่า ครอบครัวไม่สามารถตอบสนองด้านอารมณ์ได้ มีความผูกพันต่ำ หรือมีความขัดแย้งกัน ทำให้เกิดปัญหาต่อสมาชิกครอบครัวได้

การพยากรณ์การปฏิบัติพัฒนาภกิจในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุน ผลการวิเคราะห์พบว่า ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัว สามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติพัฒนาภกิจในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุนได้ ร้อยละ 44.7 อธิบายได้ว่า ลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวที่เหมาะสม เช่น การมีความเกาะเกี่ยวผูกพัน มีความยืดหยุ่นในครอบครัว ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ครอบครัวยอมรับการตั้งครรภ์ สนใจดูแลเอาใจใส่หญิงตั้งครรภ์ จะช่วยให้หญิงตั้งครรภ์รู้สึกได้ว่าได้รับความสำคัญ ทำให้สามารถเผชิญปัญหาและปรับตัวได้จากความไม่พร้อมในการตั้งครรภ์ แต่ถ้าครอบครัวและสามีไม่ยอมรับการตั้งครรภ์ ไม่ให้ความสนใจดูแล เอาใจใส่ ขาดความรักความอบอุ่น ไม่มีการปรึกษาปัญหาาร่วมกัน ก็จะทำให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุนรู้สึกด้อยคุณค่าในตนเอง ไม่สามารถเผชิญปัญหาและปฏิบัติพัฒนาภกิจในบทบาทมารดาได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ ศศิธร มณีแสง (2538); เยาวลักษณ์ เสรีเสถียร (2543) ที่ศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุน และสอดคล้องกับการศึกษาของ Sgarbossa & Ford - Gilboe (2004) ที่ศึกษาพบว่า การสนับสนุนของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของมารดาวัยรุน ดังนั้นลักษณะการทำหน้าที่ของครอบครัวจึงมีความสำคัญ และสามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติพัฒนาภกิจในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุนได้ ร้อยละ 44.7 ส่วนที่เหลือร้อยละ 55.3 เป็นผลมาจาก ยังมีปัจจัยอื่นๆที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติพัฒนาภกิจในบทบาทมารดาของหญิงตั้งครรภ์วัยรุน เช่น ปัจจัยด้านหญิงตั้งครรภ์ หรือปัจจัยด้านการสนับสนุนจากสังคม เพื่อน หรือบุคคลากรทางการแพทย์ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ น่าจะมีผลต่อการปฏิบัติพัฒนาภกิจของหญิงตั้งครรภ์ด้วย